

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 vtrum possit haberi sine gratia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

na perfectioni: habere namque opus perfectum sic vt nullo indigeat, solius Dei est. Ois enim creatura sic est perfecta, vt alio indigeat: & ideo ait Martinus corrigat maiorem, aut fateatur patientiam esse deitatem.

¶ Ad sextum dubium dicitur, quod quies animi, seu quietas sui possessio dupliciter intelligi potest. qd fit omnino perfecta: & haec non nisi per eternam beatitudinem, quae in patria erit, praestatur. Et de tali quiete possessione verum est, qd non fit quando deficit aliqua virtus maior nara haberi &c. sed talis quietas possessio non ponitur a Christo effectus patientiae in hac vita, sed in futura tm. Alio modo intelligitur, quod fit quietas in genere perturbabilium vt sci: & talis quietas possessio animae ponitur effectus patientiae. Nec exigit qd ipsa sit pfe ctissima virtus: qm cum hoc, qd est alia virtus ipsa perfectior, fit qd habens ipsam, si careat illa alia, possideat suam animam quiete in genere perturbabilium, hoc est, vt homo fit imperturbabilis a multis contristantibus. Peccat quoque dicta obiectio in hoc, quod supponit virtutes non esse connexas, cum falsissimum esse constet hoc de patientia, quae est virtus gratuita. Constat enim, omnes virtutes inuisitas esse connexas: ac per hoc non admittitur, quod patiens careat illa virtute perfectione, cum habeat charitatem, & ceteras virtutes.

ARTICVLVS III.
Vtrum patientia possit haberi sine gratia.

AD TERTIVM sic proceditur. Vt qd patientia possit haberi sine gratia. Id enim, ad quod ratio magis inclinat, magis potest implere rationalis creatura: sed magis est rationale qd aliquis patiatur mala propter bonum, qd propter malum: aliqui autem patiuntur mala propter malum ex propria virtute, sine auxilio gratiae. dicit enim Augustinus in libro de patientia, quod multa in laboribus & doloribus sustinent homines propter ea, quae vitiosae diligunt. ergo multo magis homo potest mala sustinere pp

na. ergo. Secundo, Possibile est quod aliquis sine gratia & charitate habeat habitum patientiae firmum & intentum ergo potest exire in actum sine charitate & gratia. & probatur manifeste, quia fides potest esse & exire in actum sine charitate ergo Tertio, Quia si aliquis habens habitum patientiae firmum & intensum, peccet mortaliter, & perdat charitatem, poterit nihilominus sine charitate exire in actum, vt patet, sicut ceteri habitus remanentes. ergo Quarto, Omnis creatura rationalis habens actualem iudicium, quo iudicat gratuita esse preferenda omnibus bonis naturalibus potest per fidem informem cum speciali auxilio Dei, sine charitate tamen, habere velle conformem ad eadem dictam. ergo. Assumptum patet, quia aliter voluntas non esset libera. Quinto, Multi gentiles habuerunt virtutem patientiae &c. Similiter multi pro bono sanitatis patitur incisiones &c. ergo. nec valet solutio Thomae in responsione argumentorum dicentis, quod bonum politice virtutis commensuratum est naturae humanae: bonum autem gratiae est super naturale. Et similiter propter sanitatem patitur, procedit ex amore naturali, patientia vero ex amore supernaturali. Cōmenturatio, inquit, boni amari ad naturam est omnino impertinens ad hoc, quod propter ipsum sine equanimiter mala toleranda, immo propria ratio huius tolerantiae est amor huius boni: sed ad mortem sufficit cum libertate voluntatis iudicium rationis aequanimum cum auxilio Dei, sine charitate tamen. Contra. Quia sequeretur quod nullus in peccato mortali existens possit pati pro Christo: hoc est falsum, vt patet de haereticis, qui arbitrantur obsequium huius praestare Christo ergo. Nec valet, inquit, dicere quod scilicet veritatem non patiuntur pro Christo, quia sufficit, quod credant se pati pro Christo.

¶ Ad septimum dubium de glo. dicit Gregorius. dicit, qd casus incompositibilia continent. Nam impossibile est habere patientiam perfectam, & carere reliquis virtutibus. tum quia virtutes sunt connexae: tum quia charitas semper coniungitur patientiae, vt infra patebit. Admissa tamen conditionali s. Si patientia esset sine vlla alia virtute, responderet negando, qd patiens recte ageret in materia iustitiae, nisi forte per accidens. Sermo autem doctrinalis debet esse de his, quae per se inveniunt. & ad probationem, quia si non recte ager, hoc erit ex amore, vel odio. vel aliqua passione, in qua interuenit aliquid non iustitiae, dicit qd ex nulla passione, sed ex sola electione mali, iniustus facit, vt iniustus facit delectans de iniustitia, & non pp aliud, vt patet ex 4. & 5. Eth.

¶ Ad illud vero quod subdit de excellentia patientiae, dicit qd iniustitia est totum multo excellentius ad omnes virtutes se habet: propter quia legalis iniustitia ad commune bonum omnes habet virtutes, omnis est virtus, omnes parit, omnibus imperat.

¶ Super Quaestione 136. Articulum tertium.

¶ Nar. 3. eiusdem q. dubia occurrunt multa ex Martino ubi supra q. 3. Primum circa illam probationem litera, Illud bonum pp quod aliquis vult malum, est magis volitum & amatum, quam illud bonum cuius privatio ingerit dolorem, quae patienter toleramus. Contra: Patientia est respectu malorum simpliciter inueniabilium, non pp aliquid aliud magis volitum, sed quia deest aequanimiter tolerare. non ergo patientia semper est propter bonum magis amatum. Et confirmatur, quia huius generis fuit patientia ipsius Iob. Et nescio, inquit, quomodo hoc patientiae genus a Beato Thoma praetermissum est.

¶ Ad idem praetermissum ad auctoritatem Aug in litera, quae est fundamentum dictae propositionis, & dicit quod duplex est patientia, quaedam spontanea, & quo ad aequanimitatem, & quo ad tolerantiam: ita quod in possessione nostra est non tolerantia mala, & perdere bonum, pro quo toleramus: & de tali loquitur Augustinus. vt insinuat per ly, Sponte suscipere quod cruciat. Quaedam vero est spontanea quidem quo ad aequanimitatem, sed non quo ad tolerantiam: quia vult nolle oportet illa mala pati & haec fuit in Iob. & de hac non loquitur Augustinus.

¶ Secundum dubium est circa illud, Quod patientia est quod est virtus, non potest haberi sine charitate, & gratia gratuita faciente. Contra hoc arguit multipliciter. Primum, Aliquis actus patientiae potest esse bonus moraliter, & non meritorius vite aeternae.

Secunda Secundae S. Thomae. SS 4 gis

bonum, quod est vere patiente esse, praeter auxilium gratiae. ¶ 2 Prax. Aliqui non existentes in statu gratiae magis abhorrent mala vitiorum, quam corporalia mala. Vnde quidam gentiliū, leguntur multa mala tolerasse. ne patriā proderent, aut aliquid aliud inhonestum committerent: sed hoc est vere patiente esse. ergo vt qd patientia possit haberi absq; auxilio gratiae.

¶ 3 Prax. Manifeste apparet, qd aliqui pp sanitatem corporis recuperanda gratia quaedam, & amara patiuntur: salus autem animae non est minus appetibilis qd sanitas corporis ergo pari ratione patientia animae potest aliquis multa mala sustinere, qd est vere patientem esse absque auxilio gratiae.

¶ 3 Prax. Manifeste apparet, qd aliqui pp sanitatem corporis recuperanda gratia quaedam, & amara patiuntur: salus autem animae non est minus appetibilis qd sanitas corporis ergo pari ratione patientia animae potest aliquis multa mala sustinere, qd est vere patientem esse absque auxilio gratiae.

¶ Tertium dubium est contra rationem S. Th. in litera, Nullus eligit pati tristitiam propter se, sed eam horret in se, sed solum propter finem magis amatum &c. Ad hanc, inquit, rationem, loquendo de patientia spontanea solum quo ad aequanimitatem, respondeo distinguendo de fine, vel increato, & sic hoc est dubium, de quo alibi: vel creato, & tunc vel alio opere honesto, & sic nego vel quomodo libet, & sic concedo quod ille finis, pura, honestas, est magis amatus: sed quia non est finis extrinsecus operi patientiae, ideo nihil ad propositum.

¶ Quartum dubium est contra rationem Thomae in litera. s. qd aliquis praefert bonum gratiae omnibus naturalibus bonis, ex quorum amissione potest dolor causari, pertinet ad charitatem, hoc autem spectat ad patientiam. ergo. Ad hanc, inquit, rationem nego maiorem, & mino em. Dico enim quod habens fidem informem cum auxilio Dei & libertate voluntatis, potest praefere Deum omnibus bonis naturalibus & multo magis si habeat charitatem acquisitam, ad quam spectat diligere Deum super omnia. Minor quoque negata est, quia patiens pro Christo &c. non semper patitur privationem omnium bonorum naturalium: & ideo non potest concludi vniuersaliter, quod omnis patiens praefert Deum omnibus bonis naturalibus. Et confirmatur: quia sicut reperitur iustus in vno gradu & non in alio, ita & patiens, & reperti sunt multi, qui patienter sustinerunt carceres &c. sed non mortem. Quare &c.

¶ Ad primum dubium dicit primo finem veritatem, qd patientia semper patitur pp bonum extrinsecum magis amatum, quia pp amorem Dei, vt in hoc patet art. Iob siquidem, & quilibet patienter ferens inueniabilia propter celestem patriam, habet actum virtutis inueniabilis propter celestem patriam, sed faciendo de necessitate virtutem, aequanimiter & libenter sustinere aduersa, vt Dei voluntas impleatur. Vnde Iob dixit, Sicut Dño placuit ita factum est: fit nomen Dñi benedictum. Dicit secundo, qd si est patientia ponetur virtus acquisita, ad huc saluaretur qd patientis pp bonum magis amatum vult pati: qm aliud est dicere pp bonum magis amatum, & aliud pp bonum extrinsecum magis amatum.

Secunda Secundae S. Thomae. SS 4 gis

gis amarum Nec valet argumentum, Nō vult pati propter bonum extrinsecum magis amarum. ergo non vult pati propter bonum magis amarū: quia procedit a negatione inferioris ad negationem superioris, vt si diceretur, Non est albu, ergo nō est coloratū. Ex hoc igitur q̄ aliquis inuitabilia suffert, quia bonum est æquanimiter aduersa sufferre, sequitur quōd p̄pter bonum magis amarū velit pati. s. p̄ bonū æquanimi-

Cap. 4. circa hancm. 10. 4.

Aug. dicit in lib. de patientia. * Via desideriorū facit tolerantia laborum, & dolorum: & nemo nisi pro eo qd̄ delectat, sponte suscipit ferre qd̄ cruciat. & hui⁹ rō est, quia tristitia & dolorem, scdm̄ se, abhorret animus. Vñ nunq̄ eligeret eā pati p̄ se, sed solū propter finē. ergo vñ q̄ illud bonū, p̄ quod aliquis vult pati mala, sit magis volitum & amatū, q̄ illud bonū, cuius priuatio ingerit dolorē: quē patienter toleramus. Quod aut̄ aliq̄s p̄ferat bonum gratiæ oib. naturalib. bonis, ex quorum amissione pōt dolor causari, p̄tinet ad charitatē, quē diligit Deum super oia. Vnde manifestū est, q̄ patientia, scdm̄ quod est uirtus, à charitate causatur, scdm̄ illud 1. ad Corinth. 13. Charitas patiens est. Manifestū est aut̄ q̄ charitas nō pōt haberi, nisi per gratiā, secundū illud ad Ro. 5. Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui dat⁹ est nobis. Vnde patet quōd patientia non potest haberi sine auxilio gratiæ.

AD PRIMVM ergo dicēdū, q̄ in natura humana, si esset integra, p̄ualeret inclinatio rōnis: sed in natura corrupta p̄uenat inclinatio cōcupiscentiæ, q̄ in

tiona non valet, vt patet de actu fidei. Aliquis enim actus fidei potest esse bonus moraliter, & non meritorie ergo fides secundum quod est virtus, potest haberi sine charitate. Nihil, in quā, valent huiusmodi consequentia. Scit enim q̄ aliquis in peccato mortali credat Deum trinum & vnum & c. qm̄ oportet & c. mortaliter & tñ carebit fide vt est virtus. Et quia de patientia in littera dī, q̄, fm̄ quod est virtus, non pōt haberi sine gratia & charitate: ideo consequentia nihil valet. An aut̄ patientia possit esse informis sicut fides, non determino nunc, sed post inquiretur Sat̄ est proposito, quōd consequentia non valet. Ad tertium dicitur, quōd antecedens est impossibile, loquēdo de patientia vt est virtus. & ad probationem de fide dī, q̄ fides informis non est similiter virtus, vt patet ex superius dictis ab auctore. & per hoc patet solutio tertij, i. quōd post lapsum in mortale peccatum, dum quis est sine charitate, non potest exire in actum patientiæ vt est virtus.

AD QUARTVM negatur assumptum: qm̄ p̄ferre in veritate celestem patriam omnib. non potest creatura rationalis sine charitate. Nec propterea sequitur, ergo voluntas nō est libera: sed bene sequitur, ergo est impotens ad celsitudinem tantū actus, qm̄ est actus, proprius charitatis, ac p̄ hoc supernaturalis. Possit forte & aliter dici, distinguendo quōd p̄ferre celestē patriam omnib. contingit dupliciter. Vno modo, quo ad substantiam actus: alio modo virtuosē, & quōd licet creatura rationalis p̄ se sit primū ex fide informis & speciali auxilio Dei, non pōt tñ fm̄ sine charitate sola. Prima rñsio tñ solida est: quia ipso facto quōd quis in veritate p̄ferat Deum, vt principem patriæ cœlestis omnib. in sua voluntate, iam in charitate est: cū

charitas nil aliud sit quā amor Dei & proximi. Nec vlla charitas acquiritur ad hanc actum: sed ad alium actum, quem admodum qui tñ in veritate ab isto de hoc, vel qui est in tali occulto, vel qui est respectu Dei

hōie dominatur. Et iō pronior est homo ad sustinendum mala in quib. concupiscentia delectatur p̄ferentialiter, q̄ tolerare mala propter bona futura, quæ fm̄ rationem apperunt: quod tñ p̄tinet ad veram patientiā.

AD SECVNDVM dicendum, q̄ bonū politica virtutis cōmiseraturum est natura humane: ideo absq̄ auxilio gratiæ grati facientis potest volitas humana in illud tendere, licet nō absque auxilio gratiæ Dei. Sed bonū gratiæ est supernaturalē, vnde in illud non potest tendere homo per virtutem suæ naturæ. & ideo non est similis ratio.

AD TERTIVM dicendum, q̄ tolerantia etiam maiorum, quæ quis sustinet propter corporis sanitatem, procedit ex amore, quo homo naturaliter diligit suam carnē: & ideo non est similis ratio de patientia, q̄ procedit ex amore supernaturali.

ARTICVLVS IIII.

Utrum patientia sit pars fortitudinis.

AD QVARTVM sic procedit. Vñ q̄ patientia nō sit pars fortitudinis. Idem enim nō est pars sui ipsius: sed patientia videtur idem esse fortitudinis, quæ sicut supra dictum est, a proprius actus fortitudinis est illi

ratione: qm̄ destruit fundamenta rheologicis. Bonū cōsurgit ex cā integra, & non defectu. Cū n. hic sit apparetia, & debet esse actū virtutis patientiæ, ac p̄ hoc bonū esse actū virtutis patientiæ, ac p̄ hoc bonū patientia quælibet, si est virtus, respicit ad finē creati, qui est fructio æternæ patriæ. Nec vllus horum est extra propostum, quod se diligit super omnia Dei sine charitate, quod dubio. Pro q̄o vero negatur patientia p̄ Christū nō quolibet actū virtutis patientiæ naturalis, ipsa tñ patientiæ virtus est, & p̄tinet ad Deum non hanc, vel illam, sed ad Deum q̄ alij, oēs tñ virtutem patientiæ habent in hoc, quod Deum p̄ferant omnib. creaturis: & in hoc, quod vnicuique uelut, quod in hoc, quod tolerat carcerē & c. delectatur in sua voluntate pro vñ: ad carcerem tñ parat esse, & tñ patientiæ, sed ex sua inclinatione, & non ex principio dispositi erant omnia pro. postmodū descendit, p̄tinet quod dicitur, quod ex caritate: quia nō p̄tinet ad finem vitæ, iō patientiæ virtus formalis est.

Super 2. ad Thimo. 1. 6. An patientia sit pars fortitudinis. Quod dicitur in conclusionē principalem.